

І. В. Старостіна

Парутине

ПАРУТИНЕ (1795—1918 — Іллінське) — село Миколаївського (до липня 2020 — Очаківського) району Миколаївської області. У вересні 2016 Парутинську сільську раду (з селами Каталине, Прибузьке) зараховано до Куцурубської сільської громади. П. знаходиться на правому березі Бузького лиману (див. [Дніпровсько-Бузький лиман](#)), за 35 км від м. Очаків і 42 км від Миколаєва. Площа 2,17 км². За переписом населення 2001, проживали 1996 осіб; станом на січень 2021 — 1732 особи; переважно українці.

На парутинських землях виявлено поселення доби бронзи, кілька скіфських поселень і курганів. У 1-й половині 6 ст. до н. е. вихідці з Мілета заклали на правому березі Бузького лиману, на південній околиці сучасного села, місто-державу Ольвія, що стала одним з найбільших економічних, торговельних і культурних центрів Північного Причорномор'я. На її території нині — [«Ольвія» Національний історико-археологічний заповідник Інституту археології НАНУ](#). 1789 на південному схилі Парутинської балки, поблизу урочища Сто Могил старообрядці-липовани з с. Чобричі (нині Слободзейського р-ну, Молдова), які були нащадками втікачів дончан-некрасівців, заснували поселення П. Вони збудували тут 37 хат і каплицю, займалися хліборобством і рибальством. Після закінчення російсько-турецької війни 1787—91 понад 12 тис. десятин землі на правобережжі Бузького лиману, куди належало і П., за наказом Катерини II отримав у власність граф Ілля Безбородько. Некрасівці-липовани повернулися на раніше обжиті землі до Дністра. Новий власник поселив тут кріпаків з Чернігівщини та інших українських територій. Село перейменували на Іллінське.

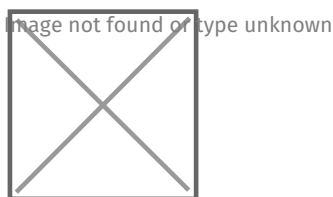
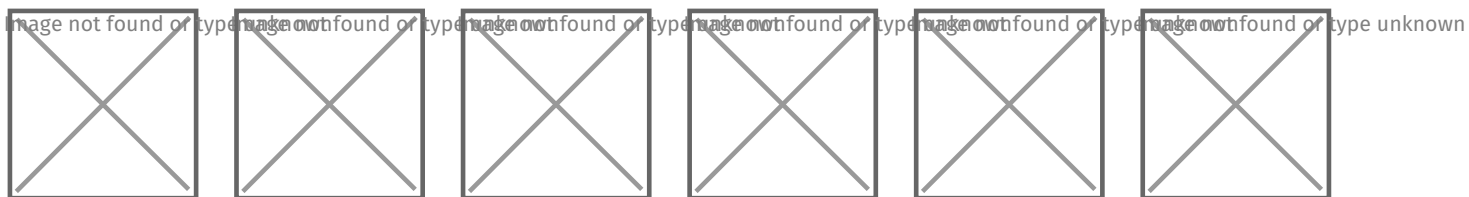
Водночас назва П. фігурувала й надалі, а офіційно утвердилася після більшовицького перевороту 1918. У 1795—96 — у складі Вознесенського намісництва; 1796—1802 — Новоросійської, 1802—03, 1920—22 — Миколаївської, 1803—1920 — Херсонської, 1922—25 — Одеської губерній; 1795—1825 — Херсонського, 1825—1920 — Одеського, 1920—22 — Миколаївського повітів. Іллінське (П.) мало статус м-ка (до середини 1920-х рр.) та було центром Анчекрак-Іллінської волості (до 1923). У 1858 — 100 дворів і 864 мешканці; 1886 — відповідно 200 і 1165. У 1861 відкрито церковнопарафіяльну, 1898 — 4-класну земську школи. Під час воєнних дій 1918—20 влада неодноразово змінювалася. 1923—30 — у складі Миколаївської округи; 1932—37 — Одеської, від 1937 — Миколаївської областей; 1923—63,

1965—2020 — Очаківського, 1963—65 та від 2020 — Миколаївського р-нів.

Жителі чинили опір насильницькій колективізації, згодом потерпали від голодомору 1932—33, зазнали сталінських репресій. 1925 створено машинно-тракторне товариство, 1928 — машинно-тракторний куш, 1930 — Парутинське МТС. У період тимчасової нацистської окупації (20 серпня 1941 — 29 березня 1944) П. належало до Очаківського пов. румунського губернаторства Трансністрія. На фронтах 2-ї світової війни воювали понад 250 воїнів-земляків, з них 119 загинули. 1969 засновано винрадгосп «Ольвія», 2013 — виноробню «Ольвія нуво». Мешканці брали участь в антитерористичній операції та операції Об'єднаних сил на Сході України (2014—22), воювали після початку повномасштабного вторгнення військ РФ в Україну (від 24 лютого 2022). Територія села та його околиць була кілька разів обстріляна російськими військовиками.

У П. — загальноосвітній ліцей, дитсадок; Палац культури, бібліотека, дитяча музична школа; амбулаторія загальної практики сімейної медицини. Є православна церква св. Іллі. Серед видатних уродженців — прозаїк [І. Кушко](#). З П. пов'язані життя та діяльність фахівця у галузі сільського господарства, почесного члена УААН, Героя України [Ф. Іванова](#), подружжя живописців, графіків [Володимира](#) (заслужений художник України) та [Тетяни Бахтових](#).

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Парутине / І. В. Старостіна// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-890203>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).